

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

A man in a black t-shirt with "I ♥ GRAFFITI" on the back is standing in a grassy area with children. In the foreground, there is a table with various graffiti supplies, including spray cans and a box of tissues. A large, colorful graffiti piece is visible on the right side of the image. In the background, there is a large, multi-story apartment building.

Ondersteuning burgerinitiatieven door steunpunten vrijwilligerswerk

Tien inspirerende voorbeelden

Auteurs: Ronald Hetem en Sophie Straatman

Eindredactie: Ethiscript en afdeling Communicatie MOVISIE

Fotografie: Ruud van der Graaf, Rob Cloosterman/Hollandse Hoogte, Bert Spiertz/Hollandse Hoogte

Vormgeving: Ontwerpburo Suggestie & illusie

Downloaden: www.nov.nl en www.movisie.nl

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan onder voorwaarde van de bronvermelding: © MOVISIE, kennis en advies voor maatschappelijke ontwikkeling.

Mei 2011

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij financiering van het ministerie van VWS.

Ondersteuning burgerinitiatieven door steunpunten vrijwilligerswerk

Tien inspirerende voorbeelden

Inhoudsopgave

Inleiding	6
1. Deventer: Ondersteuning actief burgerschap	8
2. Peel en Maas: Kernteams WWZ	12
3. Helmond: De Wijkmatcher	16
4. Gerwen: Ondersteuning burgerinitiatief	19
5. Oud-Beijerland: Vrijwillige vervoersdienst	22
6. Ooststellingwerf: Ondersteuning burgerinitiatieven in het Vrijwilligershuis	26
7. Arnhem: Buurtzorg volgens de Bronmethodiek	29
8. Barneveld: Boottochten voor gehandicapten	33
9. Oosterhout: Bewonersinitiatieven van idee naar activiteit	35
10. Friesland: Begeleiding opstellen dorpsvisies op het Friese platteland	38

Inleiding

De samenleving verandert. De relaties tussen mensen en organisaties worden losser en dat heeft ook gevolgen voor het vrijwilligerswerk. Het leidt er bijvoorbeeld toe dat organisaties moeilijker vaste vrijwilligers kunnen vinden voor structurele activiteiten of vrijwilligers die zich voor lange tijd aan de organisatie willen verbinden. Desondanks laten de cijfers zien dat de totale deelname aan het vrijwilligerswerk nauwelijks afneemt. Dit betekent dus dat meer vrijwilligers zich inzetten buiten georganiseerde verbanden. Die 'de-institutionalisering' wordt versterkt door de Wmo. Deze wet stimuleert het ontstaan van nieuwe sociale structuren en het particuliere initiatief. Zelfredzaamheid is het credo van deze tijd. Gemeenten hebben vanuit de Wmo de opdracht een visie te ontwikkelen op de gewenste sociale structuur en de totstandkoming van die structuur actief te stimuleren.

De gemeente op zoek naar partners

In alle gemeenten is Wmo-beleid opgesteld. Burgerparticipatie, actief burgerschap en het stimuleren van burgerinitiatieven hebben daarin een centrale plaats gekregen. Gemeenten stellen hiervoor wel de middelen beschikbaar maar organiseren over het algemeen de burgerinitiatieven en het actief burgerschap niet zelf. Zij wachten de initiatieven van burgers af of zoeken andere partijen om dit te organiseren. Als een initiatief goed functioneert, geven de burgers daarmee zelf vorm aan actief burgerschap en stimuleren zij ook weer initiatieven van anderen. De gewenste sociale structuur ontstaat dan vanuit de burgers zelf. In andere gevallen zoekt de gemeente de ondersteuning van professionele partijen. Ook de stimulering neemt de gemeente in de regel niet zelf ter hand. Zij reserveert hiervoor in het beleid middelen en zoekt er vervolgens uitvoerende partijen bij. Een logische partner van de gemeente hierin is vaak de lokale welzijnsstichting met opbouwwerk en vrijwilligerssteunpunt.

Takendiscussie

Is het ondersteunen van individuele burgers en ongebonden vrijwilligerswerk wel een taak van het steunpunt vrijwilligerswerk en is het steunpunt wel toegerust voor die taak? Die vraag zal ieder steunpunt zelf moeten beantwoorden. Vooral voor de zelfstandige vrijwilligerssteunpunten is het ondersteunen en stimuleren van burgerinitiatieven en actief burgerschap nog een relatief nieuw terrein. Bij welzijnsstichtingen is het vaak wel een bekende taak van het opbouwwerk. Met het ontwikkelen van de ondersteuning van burgerinitiatieven vervagen de grenzen met het opbouwwerk of het gebiedsgericht werken van een welzijnsstichting.

Voor steunpunten die zijn ingebed in een welzijnsstichting is het relatief gemakkelijk om deze takendiscussie te voeren met het opbouwwerk. Zelfstandige steunpunten zullen de samenwerking met het opbouwwerk of de welzijnsstichting actief moeten opzoeken en hun wederzijdse taken afstemmen.

Ook voor vrijwilligerssteunpunten ligt de ondersteuning van burgerinitiatieven wel in het verlengde van hun huidige taakgebied: het begeleiden en ondersteunen van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Meerdere vrijwilligersteunpunten hebben van de gemeente al de vraag of de opdracht gekregen om een grotere inzet te leveren in de ondersteuning van ongebon-

den en individuele vrijwilligers. Dit zal de druk op het steunpunt vergroten. Bovendien worden steunpunten vaak afgerekend op het aantal bemiddelingen en dat is bij ongebonden vrijwilligerswerk moeilijk zichtbaar te maken. Het is daarom zaak om met de gemeente in gesprek te gaan over de inzet en taken die het steunpunt uitvoert in de ondersteuning van burgerinitiatieven en hoe het steunpunt deze inzet inzichtelijk maakt en verantwoordt.

Kansen voor vrijwilligersteunpunten

Een nieuwe sociale structuur vraagt om nieuwe vormen van vrijwillige inzet. Dat biedt kansen voor vrijwilligerscentrales en -steunpunten. Maar hoe benut je die kansen, hoe pak je dat aan? In deze publicatie presenteren we een aantal voorbeelden van het stimuleren en ondersteunen van burgerinitiatieven en actief burgerschap door vrijwilligerssteunpunten. De publicatie is bedoeld als inspiratie voor alle steunpunten die met actief burgerschap aan de gang willen of die er al mee begonnen zijn en benieuwd zijn hoe collega's hiermee omgaan. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de contactpersonen die worden genoemd bij de voorbeelden of met MOVISIE.

1 Deventer

Ondersteuning actief burgerschap

Toelichting

Met het project 'De buurt, daar doe ik het voor!' wil de vrijwilligerscentrale Deventer (VCD) bijdragen aan het leefbaar maken van wijken en buurten. De systematiek is gebaseerd op de Bronmethodiek. Buurtbewoners gaan zelf aan de slag. Ze interviewen andere buurtbewoners met een standaard vragenset. Doel van de vragenlijst is erachter te komen welke talenten mensen in de wijk of buurt hebben en waarvoor ze ingezet willen en kunnen worden. Uit de interviewvragen wordt helder wat de competenties zijn van iemand, of deze persoon zich ook wil inzetten voor de buurt of wijk en hoeveel tijd hij of zij daaraan wil besteden. De gegevens worden centraal verzameld en verwerkt. Namen van mensen die actief willen zijn, worden doorgegeven (als de mensen het daarmee eens zijn) aan een wijk of buurtvereniging, een welzijnsstichting of zorgcentrum in de buurt, afhankelijk van hun competenties en de uren die ze ter beschikking stellen. De interviewers krijgen van het steunpunt vrijwilligerswerk een cursus interviewtechniek. Daar leren ze vragen op een juiste manier te stellen en te luisteren naar wat mensen zeggen.

✦ Project

De buurt, daar doe ik het voor! Gebiedsgericht vrijwilligerswerk in de wijk.
Initiatiefnemer: Vrijwilligerscentrale Deventer (VCD).

* Aanleiding

In het kader van de Wmo is de vraag gesteld: hoe kunnen meer mensen meedoen, zodat de participatie in de wijken wordt verhoogd. De achterliggende gedachte is dat meer mensen kunnen meedoen dan nu het geval is. Om dit potentieel aan te boren is dit project bedacht.

© Doelgroep

Buurtbewoners van specifieke wijken.

👤 Grootte van het initiatief

De buurt en woonomgeving van mensen (buurtgericht). Per wijk worden 10 à 15 mensen geworven voor interviews met andere bewoners. Hiernaast worden per wijk 10 organisaties gezocht waar bewoners kunnen worden ingezet voor vrijwilligerswerk. In het totaal wordt gestreefd naar ongeveer 70 actieve personen per wijk, met interviews of met klussen.

⚙️ Verwachtingen

In de vragenlijst worden vragen naar verwachtingen van buurtbewoners meegenomen. Deze worden opgepakt door de organisaties in de buurt. Dit gebeurt momenteel nog niet, het is wel de bedoeling om dit in de komende *pilots* mee te nemen.

INLEIDING	6
DEVENTER	8
PEEL EN MAAS	12
HELMOND	16
GERWEN	19
OUD-BEIJERLAND	22
OOSTSTELLINGWERF	26
ARNHEM	29
BARNEVELD	33
OOSTERHOUT	35
FRIESLAND	38

❖ **Samenwerkingspartners**

Wijkopbouwwerk.

✖ **Gemeentelijk beleid**

Dit project past binnen het gemeentelijk beleid als onderdeel van de Wmo. De gemeente heeft de VCD gevraagd om ook in andere buurten vergelijkbare projecten op te zetten.

— **Structureel/incidenteel**

Deze projecten zijn structureel van opzet, zowel voor de wijken als voor de VCD. Het is de bedoeling dat mensen meer oog krijgen voor de buurt en voor de hulpvragen van andere buurtbewoners. Burenhulp moet weer normaal worden. Dit resultaat is al zichtbaar in de buurten waar dit project al langer loopt.

🌀 **Passend binnen basisfuncties**

bemiddeling, vertalen maatschappelijke ontwikkeling, versterken lokale vrijwillige inzet en verankeren.

🌀 **Inbedding binnen de organisatie van het steunpunt**

Binnen de VCD zijn structureel twee beroepskrachten in totaal 30 uur per week met de projecten bezig. Voor het opzetten en begeleiden van de buurtprojecten maakt de VCD vier tot zes uur per week vrij. Het initiatief past ook binnen het model van de centrale, dat volgens het VOS-model (Vacaturebank, Ondersteuning organisaties en Samenlevingsopbouw) is opgezet. Binnen de VCD valt het project onder gebiedsgericht vrijwilligerswerk.

🗣️ **Communicatie**

Voor dit project is een brochure ontwikkeld en er is een onderzoek uitgevoerd naar deze opzet. Het onderzoeksrapport is recent verschenen. Het project krijgt goede cijfers vanwege de hoge opbrengst. De communicatie vindt vooralsnog plaats binnen Deventer, waar de vrijwilligerswerkcentrale al gevraagd is vergelijkbare projecten te starten in verschillende buurten.

🌐 **Grenzen aan het project**

Actief burgerschap kent geen grenzen. Het gaat erom zoveel mogelijk mensen te activeren in hun eigen buurt. De buurtbewoners moeten het zelf doen. De inzet van de centrale is daarom heel beperkt. VCD werft interviewers, traint deze mensen en koppelt mensen uit de buurt aan vacatures bij organisaties of aan hulpvragen. Hier houdt de bemoeienis met het project op.

Tips

Als aftrap voor het project wordt een open middag met een mobiel terras georganiseerd. Buurtbewoners worden uitgenodigd om daar met elkaar te komen praten. Op een ongedwongen manier wordt in kaart gebracht welke bewoners actiever willen zijn in de wijk. Deze mensen worden geworven om interviews te houden met andere bewoners. Zij krijgen een cursus en gaan dan op pad met de interviewvragen. De interviewers worden geworven onder buurtbewoners die geen relatie hebben met buurtcomités, wijkverenigingen, wijkinspraakorganen e.d., om te voorkomen dat steeds dezelfde mensen ingeschakeld worden. Wel kunnen opbouwwerkers tips geven om bepaalde mensen te benaderen.

Het succes van dit project is dat je mensen bereikt die 'onzichtbaar' zijn in de wijk of buurt. Mensen met een eigen netwerk in de buurt met anderen die niet op de voorgrond staan. De informatie uit de interviews wordt centraal verzameld in een Talentenbank voor wijk of buurt. Vanuit deze talentenbank kunnen mensen worden gekoppeld aan de vragen in de vacaturebank, het woon-zorgcentrum, de welzijnsstichting, het buurthuis en andere vragen die in wijk of buurt leven. Mensen die aangeven dat ze zich willen inzetten, worden gegarandeerd 'gematched'. Behalve naar iemands talanten wordt komend jaar ook gevraagd naar wensen van bewoners met betrekking tot wijk of buurt. Zo ontstaat ook een beeld van vragen die onder de bewoners leven. Deze vragen kunnen gekoppeld worden aan talenten in de talentenbank. Het is de bedoeling dat ze ook op de website www.deventerbuurt.nl van de VCD komen te staan, zodat buurtbewoners erop kunnen reageren.

Voordat vrijwilligers met de vragenlijsten op pad gaan, worden partijen in de buurt, onder andere het woon-zorgcentrum en de welzijnsstichting, uitgenodigd om mee te denken in het project. Deze organisaties verbinden zich aan het project en helpen bij het matchen van mensen. Dit voorkomt teleurstellingen, bijvoorbeeld doordat mensen die aangeven zich vrijwillig te willen inzetten voor wijk of buurt niet benaderd worden of wanneer de tijd tussen vraag en aanbod erg lang is.

Uitvloeisel van dit project is de website www.deventerbuurt.nl, waar vraag en aanbod van buurtbewoners bij elkaar komen. Het gaat hier nadrukkelijk om diensten die gevraagd en aangeboden worden. Dit project is opgezet met als doel via internet contacten te stimuleren in een buurt. Mensen maken eerst kennis met elkaar via deze website en daarna ook in 'real life'. Bij aanvang van het project worden ambassadeurs in de buurt gezocht die willen helpen om de site te vullen en te promoten.

Op verschillende punten in de wijk staan computers waar mensen hun hulpvraag op de website kunnen achterlaten: de bibliotheek, het buurthuis maar ook bijvoorbeeld in buurtwinkels. Wanneer dit verder is ontwikkeld en bekendheid heeft gekregen, kan deze internetcommunicatie misschien wel vervangen worden, omdat het gewoner wordt dat mensen hulpvragen stellen aan andere buurtbewoners. Bestaande drempels moeten verdwijnen. Dat is ook de uiteindelijke doelstelling van deze projecten. Mensen meer met elkaar in contact brengen en de leefbaarheid in de buurt vergroten. Komend jaar willen de initiatiefnemers een koppeling maken tussen beide projecten en kan de talentenbank die ontstaat uit de interviewmethode gekoppeld worden aan de database van www.deventerbuurt.nl.

Materiaal

Buurtfolder Deventer en SROI rapport VCD.

Contactpersoon

Edith Starrevelt

VCD, Buro voor vrijwillige inzet

Tel.: 0570-615805

E-mail: edithstarrevelt@vcdeventer.nl

www.vrijwilligersstad.nl

Kernteams WWZ

Toelichting

In alle 11 kernen van de gemeente Peel en Maas zijn Kernteams Wonen Welzijn Zorg (WWZ) opgezet. Dit zijn zelfstandige teams of werkgroepen van een dorpsoverleg. De kernteams bestaan uit vrijwilligers die de behoefte van het dorp in beeld brengen en/of tot uitvoering overgaan. Dit zijn veelal voorzieningen, zoals dagactiviteiten, eettafels, seniorenvervoer of een belcirkel. Nadat de behoefte is gesignaleerd, kunnen de kernteams naar een oplossing zoeken. Ze kunnen de vraag zelf oppakken en kijken welke partners erbij nodig zijn, soms in samenwerking met het opbouwwerk of de vrijwilligerscentrale. De vrijwilligerscentrale is betrokken bij de kernteams en ondersteunt het proces.

Aan de kernteams nemen vertegenwoordigers van belangengroeperingen en inwoners op persoonlijke titel deel.

De gemeente komt pas in beeld wanneer er een concrete vraag ligt maar blijft wel als regisseur op de achtergrond actief. De kernteams hebben op basis van de resultaten van een behoefteonderzoek een lokaal WWZ-plan opgesteld waarin de ideeën, behoeften en prioriteitstelling voor hun dorp zijn verwerkt. Dit document is besproken met de gemeente en met de aanbieders die de plannen willen realiseren. De kernteams worden procesmatig ondersteund door de Vrijwilligerscentrale Peel en Maas, als onderdeel van Gemeenschapsontwikkeling. Alle 11 kernen van de gemeente Peel en Maas hebben een kernteam. Deze teams werken samen met het dorpsoverleg, voorheen de dorpsraad. Eén kernteamlid neemt deel aan de dorpsoverleggen om de lijnen zo kort mogelijk te houden. Hoe de kernteams zich verhouden tot de dorpsraden, is afhankelijk van de samenstelling en het initiatief van beide organen. De kernteams brengen de behoefte per kern op het gebied van wonen, zorg en welzijn in kaart en nemen initiatieven om de wensen van bewoners te realiseren. Afhankelijk van de reikwijdte van de opdracht wordt bepaald welke partners erbij nodig zijn. De kernteams hebben geen eigen budget, maar kunnen in overleg met de gemeente zelfs elders ondersteuning inkopen indien men dit niet van de eigen brede welzijnstichting wenst. De kernteams worden ondersteund door Welzijnsstichting Vorkmeer. Op afroep nemen medewerkers van de gemeente deel.

✚ Project

De Kernteams.

✳ Initiatiefnemer

Vrijwilligerscentrale Peel en Maas.

◎ Doelgroep

De bewoners van de 11 kernen van de gemeente Peel en Maas.

INLEIDING	6
DEVENTER	8
PEEL EN MAAS	12
HELMOND	16
GERWEN	19
OUD-BEIJERLAND	22
OOSTSTELLINGWERF	26
ARNHEM	29
BARNEVELD	33
OOSTERHOUT	35
FRIESLAND	38

Grootte van het initiatief

In alle 11 kernen van de gemeente Peel en Maas zijn kernteams opgezet. Dit zijn zelfstandige organen of werkgroepen van een dorpsoverleg. De kernteams bestaan uit vrijwilligers die de behoefte van het dorp in beeld brengen en/of tot uitvoering overgaan. Dit zijn veelal voorzieningen, zoals dagactiviteiten, eettafels, seniorenvervoer of een belcirkel. Nadat de behoefte is gesignaleerd, kunnen de kernteams op zoek gaan naar een oplossing. Ze kunnen de vraag zelf oppakken en kijken welke partners erbij nodig zijn, soms in samenwerking met opbouwwerk of de vrijwilligerscentrale. De vrijwilligerscentrale is betrokken bij de kernteams en ondersteunt het proces. De gemeente komt alleen in beeld wanneer er een concrete vraag ligt.

Aanleiding

De visie van de gemeente is gericht op een zelfgestuurde samenleving. Eén van de pijlers hiervan is de vraagsturing. Op basis van wat de burgers willen kan een samenhangend aanbod van woon-, zorg- en welzijnsproducten ontwikkeld worden. De betrokkenheid van de bewoners van de 11 kernen van de gemeente Peel en Maas wordt per kern geformaliseerd in een kernteam. Deze teams brengen de behoefte van bewoners in beeld. De gemeente doet mee als 'proeftuin zelfsturing' aan een project van de Hogeschool Zuyd.

Verwachtingen

De gewenste situatie is dat het voorzieningenniveau is aangepast aan de wensen van de bewoners van de kernen en dat de bewoners zich betrokken voelen bij hun leefomgeving.

Samenwerkingspartners

Dit is een integraal project binnen de brede welzijnstichting. De onderdelen samenlevingsopbouw, opbouwwerk en de vrijwilligerscentrale werken hierin samen. De vrijwilligerscentrale is het eerste contactpunt van de Kernteams.

Gemeentelijk beleid

De visie van de gemeente is gebaseerd op zelfsturing. Dit vraagt van de bevolking zelfwerkzaamheid. Dit vraagt om een brede procesmatige ondersteuning.

– Structureel /incidenteel

De kernteams zijn structureel evenals de ondersteuning van de teams. De ondersteuning is procesmatig en op reguliere basis. Kernteams bepalen zelf of en wanneer ze ondersteuning willen.

🌀 Passend binnen basisfuncties

Vertalen maatschappelijke ontwikkeling, versterken lokale vrijwillige inzet, verbinden en verankeren.

✖ Inbedding binnen de organisatie van het steunpunt

De ondersteuning van de kernteams vindt integraal plaats binnen de welzijnstichting Vorkmeer. Het steunpunt is vanwege de toegankelijkheid meestal het eerste aanspreekpunt voor de kernteams.

🗣️ Communicatie

via de eigen website www.vwcpeelenmaas.nl.

Contactpersoon

Tiny Valckx
Stichting Vorkmeer, Vrijwilligerscentrale Peel en Maas
Tel.: 077-3077350
E-mail: t.valckx@vorkmeer.nl
www.vwcpeelenmaas.nl

Helmond

De Wijkmatcher

Toelichting

Het project De Wijkmatcher in Helmond gaat uit van de gedachte dat er in wijken en buurten altijd wel een centrale persoon aanwezig is, iemand die zonder direct op de voorgrond te treden in politieke en maatschappelijke debatten een groot netwerk heeft in de wijk en weet wie waarvoor benaderd kan worden. Het zijn de antennes in de buurt. In dit project gaat de Vrijwilligerscentrale (VWC) Helmond op zoek naar deze personen in de wijken. Deze mensen kunnen als vrijwilliger het matchen van vraag en aanbod in de wijk van de vrijwilligerscentrale overnemen. Vanwege hun grote netwerk zijn ze daar goed toe in staat.

Om 'buurtantennes' op te sporen, worden twee bijeenkomsten per buurt georganiseerd. Het aantal deelnemers ligt tussen de 10 en 12. De bijeenkomsten worden opgezet als cursus voor mensen die iets willen betekenen in de eigen wijk of buurt. De doelen van de bijeenkomsten zijn: een prettige bijeenkomst, benadrukken dat het leuk is om iets voor een ander te doen, chemie creëren tussen deelnemers, ingaan op de eigen doelstellingen voor een betere buurt en hoe die gerealiseerd kunnen worden. De bedoeling is dat uit de groep van 10 tot 12 personen een Wijkmatcher naar voren komt. De cursusleider van deze avonden moet waakzaam zijn op de competenties en netwerken van de deelnemers. De mensen die ervoor in aanmerking komen, wordt een training tot Wijkmatcher aangeboden. Deze training wordt gegeven door het ROC. Na afloop kunnen wijkmatchers als verlengstuk van de welzijnsstichting in de wijk functioneren.

Het doel van dit project is: vraag en aanbod op individueel niveau bij elkaar brengen. Personen met een hulpvraag kunnen deze bij de Wijkmatcher neerleggen, die vervolgens op basis van het netwerk de vraag koppelt aan een instelling of buurtbewoner die de hulp kan bieden. Deze hulpvragen kunnen divers zijn, variërend van een zorgvraag tot tuinonderhoud.

Project

De Wijkmatcher.

Initiatiefnemer

Vrijwilligerscentrale Helmond.

Doelgroep

Buurtbewoners van specifieke wijken.

Grootte van het initiatief

In het eerste jaar wordt dit project in vier wijken in Helmond opgezet.

⚙️ **Verwachtingen**

De verwachting van dit project is dat het bijdraagt aan het 'burengevoel' en de bereidheid van mensen om meer voor elkaar en de buurt te betekenen.

+ **Financier**

De gemeente.

✂️ **Samenwerkingspartners**

De VWC Helmond is sinds kort onderdeel van een brede welzijnsstichting. Voor dit project wordt met verschillende afdelingen binnen deze stichting samengewerkt, onder andere met het wijkopbouwwerk. Het ROC is de partner die de trainingen voor de Wijkmatcher verzorgt.

✂️ **Gemeentelijk beleid**

Het project valt binnen het gemeentelijk beleid, in het bijzonder het Wmo-beleid. Het project stimuleert actief burgerschap. Het is bedoeld om mensen langer zelfstandig in een wijk te laten wonen.

— **Structureel/incidenteel**

Als dit project goede resultaten heeft, kan het verankerd worden in de brede welzijnsstichting. Voorlopig zijn er met het ROC voor de training van de Wijkmatcher afspraken voor één jaar gemaakt, waarna wordt bekeken hoe het loopt. Uiteindelijk moet het project na het uitrollen min of meer vanzelf doorrollen.

🌀 **Passend binnen basisfuncties**

Matchen en makelen, vertalen ontwikkelingen binnen een wijk in concrete actie, versterken van vrijwillige inzet.

🌀 **Inbedding binnen de organisatie van het steunpunt**

Het ondersteunen van de Wijkmatchers behoort tot het reguliere werk. Het zijn per slot van rekening vrijwilligers. Het is de bedoeling dat de Wijkmatchers zelf nieuwe Wijkmatchers zoeken. Zo moet het project vanzelf gaan uitrollen.

INLEIDING 1

DEVENTER 5

PEEL EN MAAS 6

HELMOND 8

GERWEN 10

OUD-BEIJERLAND 14

OOSTSTELLINGWERF 18

ARNHEM 21

BARNEVELD 23

OOSTERHOUT 26

FRIESLAND 30

Communicatie

In dit stadium wordt voornamelijk gecommuniceerd over de inhoud van de cursusavonden. Mensen worden gericht uitgenodigd via adressenbestanden van personen die bij opbouwwerk of andere collega's bekend zijn, via de speeltuinen en in de wijk en buurt.

Grenzen aan het project

De werkzaamheden van de Wijkmatcher worden niet door de vrijwilligerscentrale of brede welzijnsstichting overgenomen.

Start project

In oktober 2010 is de eerste cursusavond gestart in de eerste wijk.

Materiaal

Brochure workshop de Wijkmatcher ROC Helmond.

Contactpersoon:

Margriet Swinkels

Stichting Welzijn Helmond

Tel.: 0492-535574

E-mail: m.swinkels@vwchelmond.nl

www.vrijwilligerscentralehelmond.nl

4 Gerwen

Ondersteuning burgerinitiatief

Toelichting

De dorpsraad van Gerwen heeft het initiatief genomen om te onderzoeken hoe mensen met behulp van vrijwillige inzet zelfstandig kunnen blijven wonen in het steeds verder 'leeglopende' dorp. Een werkgroep neemt het initiatief van de dorpsraad over en besluit een enquête uit te zetten. De werkgroep vraagt aan de LEV-groep, de regionale organisatie voor welzijn en maatschappelijke dienstverlening, of zij dit initiatief kan ondersteunen. Er volgen enkele oriënterende gesprekken en de toezegging om een stagiair in te zetten bij de verwerking van de enquête. Dat de werkgroep zich inzet heeft alles te maken met de verdwijning van voorzieningen in Gerwen. Het perspectief dreigt dat mensen niet meer zelf in staat zijn zelfstandig en (met weinig hulp) onafhankelijk te kunnen blijven leven in het dorp. Het uitzetten van een enquête en de respons daarop sterkte de werkgroep in de gedachte dat er met het organiseren van een (vrijwillige) hulpdienst zeker in een behoefte kan worden voorzien. Er dient zich een flink aantal mensen aan om een vrijwillige bijdrage aan de gemeenschap te leveren. Bovendien geeft de enquête indicaties voor de hulpbehoefte in de toekomst. Deze resultaten maken de werkgroep enthousiast en vastberaden om te gaan werken aan voorzieningen die tegemoetkomen aan de vraag. Een stagiair hbo ontwierp (vanuit de opleiding) een kwalitatief verantwoorde enquête en verwerkte de resultaten in conclusies (met behulp van statistische bewerkingssoftware). Daarnaast zijn er ook leerlingen bij wijze van maatschappelijke stage ingezet bij de huis-aan-huisbezoeken voor het bezorgen en ophalen van de enquêteformulieren. Voor de ondersteuning in de kosten heeft de werkgroep contact gezocht met de gemeente. De onkostenvergoeding is toegezegd en verstrekt via het budget dat door de LEV-groep beheerd wordt.

✦ Project

Ondersteuning Burgerinitiatief Gerwen.

✦ Initiatiefnemer

Werkgroep Leefbaarheid Gerwen.

© Doelgroep

Bewoners van Gerwen.

INLEIDING 6

DEVENTER 8

PEEL EN MAAS 12

HELMOND 16

GERWEN 19

OUD-BEIJERLAND 22

OOSTSTELLINGWERF 26

ARNHEM 29

BARNEVELD 33

OOSTERHOUT 35

FRIESLAND 38

👤 Grootte van het initiatief

Het dorp Gerwen (kleine kern op het platteland in de buurt van Eindhoven), met rond de 2.500 inwoners.

*** Aanleiding**

Het aantal voorzieningen in het dorp wordt minder, de mogelijkheid om autonoom en onder eigen regie te leven, neemt af. Met het ouder worden van personen en het vergrijzen van woongemeenschappen zal het meer en meer nodig zijn anderen bij je leven te gaan betrekken. Door inzet van vrijwilligers is een klein hiaat in de zelfredzaamheid te compenseren.

⚙️ Verwachtingen

Door mogelijkheden te bieden aan alle inwoners van het dorp om gebruik te maken van inloop, ontmoeting en hulpdiensten, wordt het waarschijnlijker dat mensen zelfstandig kunnen blijven wonen en leven. De onderlinge betrokkenheid van dorpsgenoten leidt tot een zekere gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen van mensen in het dorp.

★ Beleid (zowel landelijk als lokaal)

Conform de wettelijke insteek van de Wmo. Het streven is zoveel mogelijk zelfredzaam te zijn en - waar nodig met minimale ondersteuning - te blijven.

+ Financier

Het initiatief is vanuit de dorpsraad genomen en door een werkgroep uitgewerkt. Daartoe

is financiële ondersteuning gezocht en gekregen van de gemeente (met de LEV-groep als budgetbeheerder). De werkgroep heeft een enquête uitgevoerd met medewerking van een stagiair.

– Structureel/incidenteel

De ondersteuning voor dit initiatief is aanvankelijk als eenmalig project opgezet. Echter, de conclusies en het vervolg dat de werkgroep eraan geeft zijn aanleiding voor het opzetten van een inlooppunt in het gemeenschapshuis. Daarmee wordt de basis gelegd voor een ontmoetingsmoment voor inwoners en een soort loket voor hulpdiensten en ondersteuning/verwijzing voor zorg. De enquête heeft dus meer betekend dan het in kaart brengen van behoeften aan fysieke voorzieningen.

Materiaal

Enquête Leefbaarheid Gerwen, Powerpointpresentatie onderzoeksresultaten leefbaarheid Gerwen.

Contactpersoon

Ismene Borger

De LEV-groep Vrijwilligerssteunpunt Son en Breugel

Tel.: 0499 - 475361

E-mail: i.borger@levgroep.nl

<http://levgroep.nl>

Oud-Beijerland

Vrijwillige vervoersdienst

Toelichting

De vrijwilligers van de vrijwillige hulpdienst in Oud-Beijerland constateerden dat er een vervoersprobleem is voor mensen zonder eigen vervoer die geen gebruik kunnen maken van het reguliere openbaar vervoer. Deze mensen kunnen gebruik maken van aanvullende voorzieningen zoals de Taxi Lokaal en Valys, maar dan krijgen ze te maken met een witte vlek op de kaart van de regio. De Taxi Lokaal is een goedkope voorziening voor vervoer binnen de grenzen van de gemeenten. Valys kan pas ingezet worden vanaf vijf zones. Voor het vervoer tussen de gemeentegrens en de vijf zones van Valys is er geen aanvullende voorziening. Vanuit Oud-Beijerland gaat het dan ook om het bezoek aan de polikliniek in het ziekenhuis in Rotterdam-Zuid of Dordrecht. In dit gat is de vrijwillige hulpdienst gesprongen door een vervoersdienst op te zetten voor deze afstanden.

Het gaat echter niet alleen om bezoeken aan het ziekenhuis. De vervoersdienst is ook gericht op mensen die in een isolement dreigen te raken. Door het vervoersprobleem kan deze groep mensen namelijk steeds minder op bezoek gaan bij familie, kennissen en vrienden in de buurgemeenten. Om hier wat aan te doen heeft de Stichting Samenleving Oud-Beijerland (SSO) besloten om een vrijwilligersvervoersdienst op te zetten. Dit is deels afgekeken van de ANBO-afdeling in Capelle aan den IJssel, waar ook vrijwilligers met een eigen auto worden ingezet om mensen te vervoeren in de regio.

Na een artikel over het initiatief in de lokale bladen liep het storm met aanmeldingen van vrijwilligers die zich wilden inzetten voor het initiatief. Daar is uiteindelijk een groep van 17 vrijwillige chauffeurs en planners uit voortgekomen. De vrijwillige vervoersdienst werkt bijna geheel zelfstandig. Dat dit project in een behoefte voorziet blijkt uit het aantal van 50 ritten per maand. De ondersteuning door de professionele kracht van SSO beperkt zich tot het bewaken van de doelstelling en de communicatie over het project in de lokale bladen en met de gemeente.

De chauffeurs krijgen een kilometervergoeding voor het gebruik van de eigen auto. Deze vergoeding is op basis van een vast bedrag dat mensen direct betalen aan de chauffeur. De planners krijgen een onkostenvergoeding die door het steunpunt wordt betaald.

✦ Project

Vrijwillige vervoersdienst Oud-Beijerland.

✦ Initiatiefnemer

Vrijwilligers van de vrijwillige klussendienst in Oud-Beijerland.

INLEIDING	6
DEVENTER	8
PEEL EN MAAS	12
HELMOND	16
GERWEN	19
OUD-BEIJERLAND	22
OOSTSTELLINGWERF	26
ARNHEM	29
BARNEVELD	33
OOSTERHOUT	35
FRIESLAND	38

© Doelgroep

In principe is gekozen voor de groep 55+ en mensen met een beperking. Het vervoer is bedoeld om sociaal isolement van mensen te doorbreken, maar ook om mobiliteit te ondersteunen die belangrijk is in het dagelijks leven.

👤 Grootte van het initiatief

De vervoersdienst bestaat uit ongeveer 15 personen: chauffeurs en planners. In totaal worden gemiddeld 50 ritten per maand gereden. De vervoersdienst is alleen bedoeld voor het dorp Oud-Beijerland.

* Aanleiding

Binnen het vrijwilligerssteunpunt zit de vrijwillige klussendienst 'Graag gedaan'. De coördinator van deze klussendienst signaleerde een vervoersprobleem voor mensen zonder eigen vervoer die geen gebruik kunnen maken van het reguliere openbaar vervoer (zie ook de Toelichting hierboven). Om deze mensen te helpen is vanuit het steunpunt een vervoersinitiatief gestart. Hierbij zijn vrijwilligers gezocht met een eigen auto die af en toe willen rijden en vrijwilligers die de vervoersdienst willen coördineren.

⚙️ Verwachtingen

Mensen die in een sociaal isolement zitten omdat ze geen gebruik kunnen maken van openbaar vervoersvoorzieningen de mogelijkheid bieden om toch bij familie, vrienden en kennissen op bezoek te gaan.

✂️ Samenwerkingspartners

Het initiatief van de werkgroep is opgepakt door het opbouwwerk van de Stichting Samenleving Oud-Beijerland in samenwerking met de Vrijwilligerscentrale, die het ook heeft opgezet. Inmiddels draait het redelijk zelfstandig en is de ondersteuning door de beroepskracht minimaal.

✖️ Gemeentelijk beleid

Dit initiatief past binnen het gemeentelijk beleid, in het bijzonder de Wmo. Mensen in een sociaal isolement als gevolg van beperkte reismogelijkheden kunnen toch meedoen doordat hun vervoersprobleem wordt opgelost. Bij het ontstaan was de gemeente afwachtend en werd het initiatief met argusogen bekeken. Nu is de gemeente er blij mee. Bij het zorgloket van de gemeente worden mensen door verwezen naar de vrijwillige vervoersdienst.

+ Financier

De vervoersdienst heeft in 2010 geen subsidie of andere financiering ontvangen. Mensen die vervoerd worden, betalen een kilometervergoeding aan de chauffeurs. De vrijwilligersvergoeding voor de planners komt uit het budget van het steunpunt. Het is een beperkt bedrag per jaar, hooguit € 2.000 in het totaal. De ondersteuning door de beroepskracht is ook beperkt.

– Structureel/incidenteel

De vervoersdienst en de vrijwillige klussendienst maken deel uit van de vrijwillige hulpdienst. In 2010 heeft de SSO de vrijwillige hulpdienst uitgebreid met de formulierdienst: ondersteuning bij het invullen van de formulieren.

⊗ Passend binnen basisfuncties

Vertalen maatschappelijke ontwikkeling, verbinden en makelen.

⊗ Inbedding binnen de organisatie van het steunpunt

Zie onder Structureel/incidenteel.

In principe hoeft de vrijwillige hulpdienst niet aan de vrijwilligerscentrale gehangen te worden. Elders wordt deze dienstverlening aangeboden door vrijwilligersverenigingen of stichtingen. Vooralsnog lijkt de vrijwilligerscentrale echter wel de natuurlijke thuishaven van deze burgerinitiatieven.

⊗ Communicatie

Door artikelen in de lokale kranten en een flyer.

Tips

Voorwaarde bij het opzetten van deze dienst is dat er een *kritisch aannamebeleid voor vrijwilligers* is. Mensen moeten het niet om het geld doen, want je houdt er niks aan over, maar echt vanuit de behoefte om anderen te helpen. Kwetsbare mensen worden bemiddeld en gematched met deze vrijwilligers die met de mensen langere tijd alleen in een auto zitten. In Oud-Beijerland is deze dienst gekoppeld aan de vrijwillige klussendienst waar vergelijkbare problematiek speelt en waar al een aannamebeleid voor bestond. Alle vrijwilligers die in het project actief zijn, ondertekenen ook een contract.

Eén van de taken van de beroepskrachten is het *bewaken van de doelstellingen en uitgangspunten van het project*: voor wie is het, welke voorwaarden gelden voor de aanvragers en de vrijwilligers. Belangrijk bij het opzetten en ondersteunen van dit project is dat duidelijk met de vrijwilligers wordt afgesproken wie er gebruik kunnen maken van de dienst en onder welke voorwaarden. De vrijwilligers moeten dat goed aan de aanvragers kunnen uitleggen en ze moeten er ook achter staan. Omschrijf daarom helder en begrijpelijk wie van de dienst gebruik mag maken. Voer overleg met (lokale) taxidiensten en gemeente informeer hen tijdig om te voorkomen dat men valse concurrentie vermoedt. Het moet duidelijk zijn dat het gaat om een 'gat' in de vervoersvoorzieningen voor deze doelgroep.

Ook de verzekering moet goed geregeld worden. Gebruikt de vrijwilliger een privéauto, dan moet goed gecheckt worden of er een inzittendenverzekering is. Verder zijn afspraken noodzakelijk over eventuele schade die tijdens de ritten ontstaat aan het casco of interieur van de auto. In vrijwilligersverzekeringen kan dit worden opgenomen na afspraken met de verzeke-

raar. Naast de reguliere autoverzekeringen en pechhulp is er een gemeenteverzekering voor de vrijwilligers, de VNG-polis, waarvan de plusvariant ook schade aan de eigen auto dekt wanneer deze wordt gebruikt voor het vrijwilligerswerk.

Materiaal

Kaart van de Hulpdienst

Contactpersoon

Els den Heeten

Vrijwilligerscentrale Oud-Beijerland

Tel.: 0186 - 615 365

E-mail: e.denheeten@ssobl.nl

www.vrijwilligerscentrale.nl/oud-beijerland

INLEIDING 6

DEVENTER 8

PEEL EN MAAS 12

HELMOND 16

GERWEN 19

OUD-BEIJERLAND 22

OOSTSTELLINGWERF 26

ARNHEM 29

BARNEVELD 33

OOSTERHOUT 35

FRIESLAND 38

6 Ooststellingwerf

Ondersteuning burgerinitiatieven in het Vrijwilligershuis

Toelichting

De invalshoek van het project Ondersteuning Burgerinitiatief in Ooststellingwerf is de vrijwilliger, maar kan ook de ondersteuning van organisaties zijn (VOS-model). Het ondersteunen van burgerinitiatieven valt onder de S van investeren in de samenleving. De initiatieven zijn waardevol voor de maatschappij. Daar zit ook de crux naar de gemeente om het initiatief gedragen te krijgen. Vanuit het Vrijwilligershuis kunnen nieuwe initiatieven een plek krijgen, zoals een spreekuur voor armoedebestrijding of het opzetten van een *flexpool* voor vrijwilligers. Binnen het Vrijwilligershuis worden vraag en aanbod aan elkaar gekoppeld. Activiteiten krijgen hier op een laagdrempelige manier de ruimte om verder ontwikkeld en uitgevoerd te worden.

✦ Project

Het Vrijwilligershuis.

✦ Initiatiefnemer

Ondersteuning vrijwilligerswerk van Scala.

👤 Doelgroep

Potentiële en bestaande vrijwilligers.

👤 Grootte van het initiatief

Toegankelijk voor alle bewoners van de gemeente Ooststellingwerf en voor alle burgerinitiatieven.

⚙️ Verwachtingen

Een plek voor vrijwilligers creëren waar zij terecht kunnen voor ondersteuning, advies of praktische zaken als kopieerwerk, het ontwerpen of maken van een affiche, vergaderruimte of computergebruik. Een plek waar je collega-vrijwilligers en -organisaties tegenkomt en waar vrijwilligersinitiatieven gefaciliteerd en gecoacht kunnen worden. Kortom een plek voor ontmoeting.

✦ Aanleiding

Uit de signalen van het vrijwilligersplatform kwam de behoefte naar ondersteuning van initiatieven voort. Niet alleen faciliteren, zoals een geluidsinstallatie ter beschikking stellen voor bijeenkomsten, maar in bredere zin een plek creëren voor vrijwilligers, zowel accommodatie als -belangrijker nog - om advies en ondersteuning te krijgen.

✦ Samenwerkingspartners

Binnen het Vrijwilligershuis kunnen vrijwilligersorganisaties voor verschillende activiteiten met elkaar samenwerken. Ondersteuning wordt geboden door de ondersteuning vrijwilligerswerk van Scala in de rol van facilitator en informatiebieder.

✦ Gemeentelijk beleid

Het Vrijwilligershuis is geen onderdeel van het gemeentelijk beleid. Specifieke initiatieven worden wel voorgelegd aan de gemeente voor subsidie en inbedding in gemeentelijk beleid.

+ Financier

Het Vrijwilligershuis wordt gefinancierd binnen de subsidie van vrijwilligerswerk Scala. Per

INLEIDING 6

DEVENTER 8

PEEL EN MAAS 12

HELMOND 16

GERWEN 19

OUD-BEIJERLAND 22

OOSTSTELLINGWERF 26

ARNHEM 29

BARNEVELD 33

OOSTERHOUT 35

FRIESLAND 38

initiatief wordt gekeken welke financiering nodig is en wie zouden kunnen bijdragen, bijvoorbeeld lokale serviceclubs, de gemeente vanuit het Wmo-budget of vanuit het budget nieuw beleid.

– Structureel/incidenteel

Ondersteuning is structureel beschikbaar voor initiatieven om in de aanvangsfase ondersteund te worden en op weg geholpen.

🌀 Passend binnen basisfuncties

Dit valt onder vertalen maatschappelijke ontwikkelingen, verbinden en makelen en versterken lokale vrijwillige inzet.

🌀 Inbedding binnen de organisatie van het steunpunt

Ingebed in de persoon van de ondersteuner en de werkwijze/het gedachtegoed van het steunpunt. De directie van Scala ondersteunt dit zodat de uitvoering direct op initiatieven kan inspelen. Deze vorm van ondersteunen en faciliteren is zeker een taak voor het steunpunt vrijwilligerswerk, net als andere nieuwe ontwikkelingen zoals de maatschappelijke stages en NL Doet. Burgerinitiatieven stimuleren en ondersteunen hoort daar net zo goed bij.

🌀 Communicatie

Diverse kanalen zoals lokale krant, huis-aan-huisbladen en via mond-tot-mondreclame. Ooststellingwerf is een kleine gemeente en het steunpunt vrijwilligerswerk is bekend, maar investeert ook in samenwerking en dus bekendheid bij het gemeentelijke Wmo-loket, de hulpdiensten en de thuiszorgorganisatie.

🌀 Grenzen aan het project

Vooraf de rol van de ondersteuning is begrensd: initiatiefnemers blijven eigenaar en worden alleen op weg geholpen in het denkproces of met praktische informatie. De geografische grenzen zijn de gemeentegrenzen waarbinnen Scala haar diensten aanbiedt.

Tips

Blijf een faciliterende rol spelen, verbind mensen en initiatieven en bied informatie en ondersteuning, maar wel in de rol van 'bijspringer'. Neem het initiatief niet over en laat mensen zoveel mogelijk zelf doen. Bepaal per keer de behoefte en draagkracht van een initiatief.

En verder:

- * beloof niets wat je niet waar kunt maken
- * geef altijd antwoord, dat betekent niet dat je het altijd de oplossing hebt
- * koppel altijd terug wat je met een vraag hebt gedaan
- * geef initiatiefnemers aandacht, neem ze serieus en denk mee, denk niet voor hen.

Contactpersoon

Floris Toeter
Ondersteuning Vrijwilligerswerk Scala
Tel.: 0516 - 567 220
E-mail: ftoeter@scala-welzijn.nl
www.scala-welzijn.nl

7 Arnhem

Buurtzorg volgens de Bronmethodiek

Toelichting

Vrijwilligerssteunpunt Arnhem heeft enkele jaren geleden de Bronmethodiek ontwikkeld en werkt volgens dit principe nog steeds aan het versterken van eigen kracht en initiatief van bewoners. Het gaat om 'andersom denken', dat wil zeggen uitgaan van de kracht van mensen en hun wensen. Veel uitgangspunten van [Vernieuwend Welzijn](#) en [de Kanteling](#) zitten hier al in. Daarin schuilt ook een visie op het ondersteunen van mensen: elke keer kijken wat mensen willen en wat ze daarvoor nodig hebben. De rol van het steunpunt is die van ondersteuner en verbinder. Het is niet vanzelfsprekend dat het vrijwilligerssteunpunt (deel)activiteiten uitvoert, elke keer wordt gekeken naar wie het beste een stukje kan uitvoeren. Het vrijwilligerssteunpunt denkt mee over financiering, bijvoorbeeld vanuit het innovatiefonds Wmo van de gemeente of lokale fondsen, maar stimuleert initiatiefnemers om zoveel mogelijk onafhankelijk te blijven.

Het vrijwilligerssteunpunt Arnhem ondersteunt op dit moment zo'n 10 buurtinitiatieven, roept daar periodiek een overleg voor bijeen en ondersteunt op maat. Initiatieven hebben hun eigen doelstellingen: versterken van netwerken of versterken van kennis en gekend worden in de buurt. Het steunpunt richt zich op het leggen van verbindingen met Welzijn Nieuwe Stijl en De Kanteling. Het probeert door meer samen te werken met welzijn het gedachtegoed te verankeren en een goede infrastructuur te ontwikkelen.

✦ Project

Buurtzorg in Arnhem.

✦ Initiatiefneemster

Een 80-jarige wijkbewoonster.

© Doelgroep

Bewoners in en rondom het woon-zorgcentrum.

👤 Grootte van het initiatief

Momenteel zijn er zo'n 20 deelnemers c.q. aanbieders van buurtzorg aan elkaar gekoppeld.

INLEIDING 6

DEVENTER 8

PEEL EN MAAS 12

HELMOND 16

GERWEN 19

OUD-BEIJERLAND 22

OOSTSTELLINGWERF 26

ARNHEM 29

BARNEVELD 33

OOSTERHOUT 35

FRIESLAND 38

⚙ **Verwachtingen van het steunpunt:**

Meer initiatieven volgens het gedachtegoed van de Bronmethodiek ondersteunen waarbij het 'andersom denken' centraal staat, dat wil zeggen dat uitgegaan wordt van het versterken van de kracht van mensen zelf en hun netwerken, uitgaande van hun eigen wensen.

⚙ **Verwachtingen van de initiatiefneemster:**

Het initiatief is gestart en loopt goed; er komen nog steeds nieuwe deelnemers bij met nieuwe ideeën en activiteiten. Wens is nu wel om het initiatief structureel in te bedden en te borgen om het te behouden.

* **Aanleiding**

Een 80-jarige inwonster heeft in eerste instantie op eigen kracht een telefooncirkel opgezet in haar woon-zorgcentrum. Dat is later uitgebreid naar een kleinschalig project voor buurtzorg waarin mensen over en weer elkaar helpen bij bepaalde klussen.

❖ **Samenwerkingspartners**

De deelnemers met ondersteuning van het steunpunt vrijwilligerswerk Arnhem. De initiatiefneemster is nu vooral op zoek naar samenwerking met bijvoorbeeld het welzijnswerk om het initiatief in te bedden, zodat het niet van haar of een enkele andere persoon afhankelijk is. Het moet wel kleinschalig blijven om zijn kracht te behouden.

✖ **Gemeentelijk beleid**

Het sluit aan op de visie van de gemeente, de doelstelling om mensen te laten participeren en de visie op activerend burgerschap. De wethouder, wijkmanager, woningcorporaties et cetera zijn erg trots op het initiatief maar dragen er zelf niet aan bij. Dat wilde de initiatiefneemster in eerste instantie ook niet omdat ze bang was dat ze het eigenaarschap verloor en het initiatief werd overgenomen door professionals.

+ **Financier**

De gemeente Arnhem heeft een Innovatiefonds Wmo. Dit is laagdrempelig voor nieuwe initiatieven die er tijdelijke projectfinanciering uit kunnen krijgen. Daarna moeten initiatieven op een andere manier structureel voortgezet kunnen worden.

— **Structureel/incidenteel**

Het initiatief is uitgegroeid tot een structurele activiteit.

⦿ **Passend binnen basisfuncties**

Versterken en verbinden en makelen.

🌀 **Inbedding binnen de organisatie van het steunpunt**

Nee, in de aanvangsfase heeft het steunpunt het initiatief ondersteund, nu gaat het op eigen kracht verder.

🗣 **Communicatie**

Vooraf via mond-tot-mondreclame, verder via huis-aan-huisbladen als nodig en via het wijkplatform.

🌐 **Grenzen aan het project**

Dit project is echt voor de buurt, kleinschalig en wederkerig voor deelnemers.

De begrenzing van de methodiek is dat die moet passen binnen het gedachtegoed van de Bronmethodiek. Het versterken van de kracht van mensen en hun wensen moet het uitgangspunt zijn.

☼ Rol steunpunt

In de beginfase heeft het steunpunt ondersteund bij het opzetten, nu wordt begeleiding geboden op de 'wegenwachtmanier': als er wat is kan de initiatiefneemster bellen en periodiek neemt het steunpunt contact met haar op om de vinger aan de pols te houden. Het steunpunt heeft vooral geïnvesteerd in het verbinden en in eigen kracht zetten van het initiatief. In de toekomst zal het steunpunt de functie van wegenwacht blijven vervullen voor het initiatief, maar vooral ook gaan investeren in toerusting en ondersteuning van beroepskrachten die al 'andersom denken', onder andere in het kader van het programma Welzijn Nieuwe Stijl.

Tips

Ga actief op zoek naar de hulpbronnen in de stad, want dat zijn er heel veel. Vaak komen initiatiefnemers in contact met heel andere hulpbronnen omdat zij over andere, informele netwerken beschikken; gebruik die eigen netwerken en de kracht van burgers. Zorg vooral dat zij eigenaar blijven van hun initiatief. Dat scheelt ook in de benodigde financiering omdat er op die manier veel creatievere oplossingen gevonden worden.

Zorg voor kanteling in het denken: wat kan ik doen?

Valkuilen zijn: het overnemen van initiatieven door professionals, het 'productdenken' van professionals, het 'doodknuffelen' van initiatieven.

Enerzijds moet je als ondersteuner de eigen kracht van mensen versterken. Soms moet je ze echter ook met beide benen op de grond brengen en ervoor behoeden dat ze aan hun eigen succes ten onder gaan en losraken van de werkelijkheid en van andere betrokkenen bij het initiatief.

De opstelling moet vragend zijn en kansen laten zien, initiatiefnemers in hun creativiteit. De rol van het vrijwilligerssteunpunt is om de partijen te verbinden, nieuwe wegen te verkennen en nieuwe vormen van vrijwillige inzet te stimuleren. Stimuleer het andersom denken van mensen en onderzoek hoe je de kracht van initiatiefnemers kunt versterken. Startpunt is de vraag aan initiatiefnemers waar ze tegenaan lopen, wat ze daar zelf aan kunnen doen en wat in tweede instantie eventueel het steunpunt kan doen. Verbind initiatieven en organisaties met elkaar zodat meer hulpbronnen betrokken raken. Dan komen mensen op zelfgekozen oplossingen en gaan ze het samen doen.

Vrijwilligerssteunpunten kunnen en moeten beter gebruik maken van de kennis en kunde en netwerken van opbouwwerkers. Opbouwwerk in de vorm van het verbinden van mensen en initiatieven, uitgaande van de kracht van mensen. De steunpunten hoeven zelf niet de wijk in maar moeten het 'andersom' denken en kijken op gang brengen. Daarvoor wordt in Arnhem

INLEIDING 6

DEVENTER 8

PEEL EN MAAS 12

HELMOND 16

GERWEN 19

OUD-BEIJERLAND 22

OOSTSTELLINGWERF 26

ARNHEM 29

BARNEVELD 33

OOSTERHOUT 35

FRIESLAND 38

nog steeds de essentie van de Bronmethodiek gebruikt, maar wel met een aangepast *format* wat minder duur is.

Om meer body te krijgen moeten steunpunten op een grotere schaal opereren, bijvoorbeeld door regionaal te gaan werken. Dan kun je echter niet in de wijken vertegenwoordigd zijn en zul je als een tweedelijns voorziening moeten functioneren en samenwerken met de eerste lijn, bijvoorbeeld het opbouwwerk. Dit vraagt om vormen van ketensamenwerking. Samenwerking met welzijn is met het oog op de capaciteit van steunpunten vaak nodig. Aan de andere kant hebben bij welzijnsorganisaties ingebedde steunpunten weliswaar hun bedrijfsvoering vaak beter op orde, maar gaat dat weer ten koste van hun creativiteit. Het is een kwestie van zoeken naar het juiste evenwicht.

Materiaal

www.bronmethodiek.nl

Contactpersoon

Cees van den Bos

Directeur Vrijwillige Inzet Arnhem

Tel.: 026 - 4422 833

E-mail: cees.van.den.bos@arnhem.nl

www.vrijwilligeinzetarnhem.nl

8 Barneveld

Boottochten voor gehandicapten

✦ Project

Boottocht voor gehandicapten.

✦ Initiatiefnemer

Een particulier uit Barneveld.

© Doelgroep

Bewoners van een gehandicapteninstelling uit het dorp; niet van alle afdelingen in verband met toegankelijkheid van de boot en begeleidingsmogelijkheden.

👤 Grootte van het initiatief

Per boottocht kunnen zeven mensen mee. De boottocht wordt meerdere keren per jaar georganiseerd.

⚙️ Verwachtingen

De initiatiefnemer wil iets voor medemensen betekenen.

* Aanleiding

Een particulier die een oude boot heeft opgeknapt wilde er iets meer mee doen en wilde daar ook medemensen van laten profiteren.

✂️ Samenwerkingspartners

Bedrijven.

✖️ Gemeentelijk beleid

De gemeente is niet betrokken.

+ Financiering

Vanuit commerciële verhuur van de boot. Bedrijven huren de boot voor teamuitjes en van die opbrengsten kan de boot onderhouden worden. Zo kunnen de boottochten voor gehandicapten gratis georganiseerd worden.

— Structureel/incidenteel

Structureel, wel kwetsbaar op dit moment doordat er één initiatiefnemer/uitvoerder is.

🔄 Passend binnen basisfuncties

Verbinden en makelen.

INLEIDING 6

DEVENTER 8

PEEL EN MAAS 12

HELMOND 16

GERWEN 19

OUD-BEIJERLAND 22

OOSTSTELLINGWERF 26

ARNHEM 29

BARNEVELD 33

OOSTERHOUT 35

FRIESLAND 38

📍 Inbedding binnen de organisatie van het steunpunt

Het steunpunt ziet het ondersteunen van burgerinitiatieven als een taak. Zij zijn afhankelijk van de initiatieven van burgers en kunnen verbindingen leggen; ook met Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO), omdat het steunpunt ook de makelaarsfunctie MBO vervult evenals met maatschappelijke stages (MaS), bijvoorbeeld bij de straatspeeldag. Het steunpunt is hierin ondersteunend; de mensen zelf komen met de initiatieven. Het steunpunt profileert zich met deze ondersteuning naar burgers en verenigingen in het dorp.

🗨️ Communicatie

In eerste instantie via de website van het vrijwilligerssteunpunt. Het steunpunt heeft de initiatiefnemers in contact gebracht met de instelling. Nu worden via die rechtstreekse contacten nieuwe tochten geregeld. Het vrijwilligerssteunpunt plaatst artikelen in het lokale nieuwsblad waardoor mensen en initiatieven aan elkaar gekoppeld kunnen worden en nieuwe ideeën ontstaan. Het steunpunt heeft een centrale locatie waar mensen langskomen; het steunpunt heeft een sandwichbord met informatie buiten staan en geeft een nieuwsbrief uit voor alle klanten en netwerkcontacten.

📍 Grenzen aan het project

De boottochten worden in georganiseerd voor alle bewoners van een gehandicapteninstelling, maar het is niet voor alle bewoners van de instelling mogelijk om er aan deel te nemen, vanwege de toegankelijkheid van de boot en de benodigde begeleiding.

🌟 Rol vrijwilligerssteunpunt

Het steunpunt is goed te vinden en bekend, dus komen mensen regelmatig met ideeën en vragen langs. Het steunpunt heeft een groot netwerk en kan mensen doorverwijzen en aan elkaar verbinden. Het steunpunt helpt mensen op weg met hun idee; anders kunnen mensen die de weg niet weten, makkelijk vastlopen.

Tips

Houd je netwerk in de gaten en zorg ervoor dat de ondersteuning kortdurend is. Zodra een initiatief gestart is, laat het steunpunt het weer los en geeft het over aan de initiatiefnemers. Let op de relatie met de gemeente, waar stuurt de gemeente op en wat moet verantwoord worden? Als de gemeente aantallen wil weten, moet je die goed registreren. Wat leg je vast van je ondersteuningsactiviteiten en op welke momenten; dat zijn bespreekpunten met de gemeente.

Contactpersoon

Annelies de Vries
Projectcoördinator Vrijwilligers Centrale Barneveld
Tel. : 0342-404 120
E-mail: adevries@vcb.nl
www.welzijnbarneveld.nl

9 Oosterhout

Bewonersinitiatieven van idee naar activiteit

✦ Project

Ondersteuning bewonersinitiatieven, zoals straatfeesten en straatspeeldag door middel van deskundigheidsbevordering.

✦ Initiatiefnemer

Buurtbewoners, individuele burgers en bewonerscommissies.

© Doelgroep

Buurtbewoners, zowel van koop- als huurwoningen, die ideeën in activiteiten om willen zetten.

👤 Grootte van het initiatief

De ondersteuning en deskundigheidsbevordering wordt aan zo'n 25 mensen van tussen de 10 en 20 verenigingen gegeven. De activiteiten die hieruit voortkomen, zijn gericht op buurt- en wijkniveau.

⚙️ Verwachtingen

Door deskundigheidsbevordering te bieden aan bewonerscommissies en individuele buurtinitiatiefnemers leren zij zelf hun ideeën om te zetten in uitvoerbare activiteiten voor de buurt.

* Aanleiding

Buurtbewoners willen ontmoeting, gezelligheid en een speelmogelijkheid voor de buurt organiseren, maar hebben handvatten nodig om dit op touw te zetten.

❖ Samenwerkingspartners

Woningbouwcorporaties schakelen het steunpunt in voor ondersteuning van bewonerscommissies; intern werkt het steunpunt samen met het opbouwwerk.

✖ Gemeentelijk beleid

De initiatieven zelf passen wel in het gemeentelijk beleid, maar door resultaatafspraken tussen gemeente en vrijwilligerssteunpunt wordt de inzet van het steunpunt gericht naar het werven en matchen van vrijwilligers en deskundigheidsbevordering van vrijwilligersorganisaties. Er is minder ruimte voor het vrijwilligerssteunpunt voor het ondersteunen van burgerinitiatieven. Daarvoor wordt dan ook meer verbinding gezocht met andere ondersteuningsorganisaties, zoals het opbouwwerk.

INLEIDING 6

DEVENTER 8

PEEL EN MAAS 12

HELMOND 16

GERWEN 19

OUD-BEIJERLAND 22

OOSTSTELLINGWERF 26

ARNHEM 29

BARNEVELD 33

OOSTERHOUT 35

FRIESLAND 38

+ Financier

Uit gemeentelijke subsidiëring van het vrijwilligerssteunpunt. De woningbouwcorporatie stimuleert en ondersteunt deskundigheidsbevordering van hun bewonerscommissies.

– Structureel/incidenteel

Structurele ondersteuning door het steunpunt; lang niet alle initiatieven zijn structureel.

🌀 Passend binnen basisfuncties

Verbreiden en versterken.

🌀 Inbedding binnen de organisatie van het steunpunt

Intern wordt nadrukkelijker gezocht naar verbinden met ander werksoorten, bijvoorbeeld jongerenwerk, opbouwwerk, et cetera.

🗣️ Communicatie

Via de website en promotie van initiatieven door het vrijwilligerssteunpunt, via de vacaturebank worden gericht vrijwilligers met specifieke competenties geworven. Het steunpunt maakt deel uit van een netwerk. Ze zijn bekend in de stad dus mensen komen rechtstreeks bij hen terecht. Via het opbouwwerk en jongerenwerk worden initiatiefnemers verwezen naar het steunpunt. Ook de woningbouwcorporatie verwijst veel mensen door, evenals de buurtcoördinatie van de gemeente.

⊗ Grenzen aan het project

De woningbouwcorporaties beperken zich in hun eigen benadering tot de bewonerscommissies van huurwoningen en schakelen het vrijwilligerssteunpunt voor ondersteuning van die huurders-/bewonerscommissies in. Het vrijwilligerssteunpunt maakt zelf steeds de verbreding naar andere bewoners, van onder andere koopwoningen.

⊗ Rol vrijwilligerssteunpunt

De bewonerscommissies organiseren diverse activiteiten en worden daarin geschoold door het vrijwilligerssteunpunt. Het vrijwilligerssteunpunt organiseert gezamenlijk bijeenkomsten voor mensen die een initiatief willen starten in drie stappen. De eerste avond komen mensen bij elkaar en brainstormen over hun ideeën. Gezamenlijk komen ze zo tot specifieke activiteiten. Tijdens de tweede bijeenkomst laat het steunpunt zien wat er allemaal bij komt kijken om iets te organiseren: plan maken, geld, communicatie, vergunningen, et cetera. De derde bijeenkomst gaat over het betrekken van andere burgers; het verbreden van het initiatief en het creëren van draagvlak. Hoe kun je het beste je achterban bereiken en anderen actief maken. Voor de bewonerscommissies biedt het steunpunt in opdracht van de woningbouwcorporatie ook specifieke deskundigheidsbevordering aan, zoals cursussen vergaderen, werven vrijwilligers, et cetera.

Tips

In Oosterhout bestaat de Ideeale Fabriek. Iedere burger die een idee voor de buurt heeft, kan dit op de site van deze idee-fabriek zetten. Dat wordt bekeken door iemand die goed bekend is in Oosterhout en dan worden burgers verwezen naar de organisatie die hen het beste daarbij kan ondersteunen! Kijk op www.deideealefabriek.nl.

Werk samen met zo veel mogelijk partners die hun eigen achterban hebben; gebruik die contacten weer om te verbinden en delegeer taken naar degenen die dat stukje het beste kunnen.

Valkuil: zelf aan de slag willen in plaats van dienstverlenend aan het initiatief zijn.

Contactpersoon

Rob Beckers
VIP Oosterhout, Surplus Welzijn
Tel.: 0162 - 471 115
E-mail: rob.beckers@surpluswelzijn.nl
www.surpluswelzijn.nl

INLEIDING 6

DEVENTER 8

PEEL EN MAAS 12

HELMOND 16

GERWEN 19

OUD-BEIJERLAND 22

OOSTSTELLINGWERF 26

ARNHEM 29

BARNEVELD 33

OOSTERHOUT 35

FRIESLAND 38

10 Friesland

Begeleiding opstellen dorpsvisies op het Friese platteland

Toelichting

Stichting Doarpswurk is een onafhankelijke organisatie die zich richt op het in stand houden en stimuleren van de sociale samenhang en de leefbaarheid van het Friese platteland. Dorpsbelangen en dorpshuizen spelen daarin de hoofdrol. De stichting ontvangt structurele financiering van de provincie.

Doarpswurk is procesbegeleider bij het opstellen van dorpsvisies en het uitvoeren van projecten van de besturen van dorpsbelangen en dorpshuizen. Deze verenigingen stimuleren en ondersteunen op hun beurt weer bewonersinitiatieven en treden namens die initiatieven

op als rechtspersoon. Doarpswurk ondersteunt de besturen bovendien inhoudelijke en procesmatig in het vervolgtraject waarin de beschreven ideeën worden uitgewerkt tot projecten/plannen en subsidies moeten worden verkregen van overheden en fondsen.

✦ **Project**

Opstellen dorpsvisies.

✦ **Initiatiefnemer**

Besturen van dorpsbelangen / plaatselijk belangen (verder genoemd: dorpsbelang).

◎ **Doelgroep**

Gehele dorp: inwoners, ondernemers, verenigingen, et cetera.

👤 **Grootte van het initiatief**

Afhankelijk van de grootte van het dorp.

⚙️ **Verwachtingen**

Opstellen van een dorpsvisie die gedragen wordt door het overgrote deel van de dorpsbewoners.

✦ **Aanleiding**

Dorpsbewoners willen een visie voor de komende 10-15 jaar opstellen over sociale en fysieke ontwikkelingen om het dorp leefbaar en vitaal te houden. Een dorpsvisie wordt door het dorp gebruikt als werkplan voor het bestuur van dorpsbelang, als basis voor het ontwikkelen van projecten en als gespreksdocument in de relatie met onder meer gemeenten.

❖ **Samenwerkingspartners**

Woningbouwcorporaties, gemeenten, centrum voor maatschappelijke ontwikkeling (CMO), provincie, koepelorganisaties dorpshuizen/dorpsraden. De inhoud wordt geheel door het dorp zelf bepaald.

✦ **Gemeentelijk beleid**

Over het algemeen stimuleren gemeenten het opstellen van een dorpsvisie. De ondersteuning die de gemeente biedt en de status die men eraan geeft is echter erg wisselend. Voorbeelden van deze variaties: initiëren en ondersteunen van het opstellen van een visie, het koppelen van een dorpsbudget aan de inhoud van de visie, beschreven ideeën toepassen in nieuw beleid, 'werk met werk maken', de visie gebruiken als leidraad voor bestuurlijk overleg met dorpsbelang.

+ **Financier**

Ondersteuning door Doarpswurk is gratis voor de Friese dorpen; bij grootschaliger initiatieven (bijvoorbeeld alle dorpen in een gemeente tegelijkertijd) ondersteunt de gemeente het initiatief financieel.

INLEIDING 6

DEVENTER 8

PEEL EN MAAS 12

HELMOND 16

GERWEN 19

OUD-BEIJERLAND 22

OOSTSTELLINGWERF 26

ARNHEM 29

BARNEVELD 33

OOSTERHOUT 35

FRIESLAND 38

– Structureel/incidenteel

Doarpswurk biedt structurele ondersteuning aan dorpsbelangen en dorpshuizen.

🌀 Passend binnen basisfuncties

Versterken sociale samenhang en eigen initiatief dorpen.

🌀 Inbedding binnen de organisatie van het steunpunt

Deze ondersteuningsactiviteiten van Doarpswurk zijn structureel. Doarpswurk ontplooit ook eigen projecten zoals kwaliteitszorg bij dorpshuizen of het project 'Aanpak Rotte kiezen' gericht op het motiveren van gemeenten om verpaupering van panden in dorpen aan te pakken en de daadwerkelijke uitvoering van die aanpak.

🌀 Communicatie

Dorpsbelangen via hun eigen dorpswebsite, huis-aan-huisverspreiding folders, artikelen in huis-aan-huisbladen en persoonlijke benadering. Doarpswurk heeft structurele contacten met de verenigingen en heeft een eigen website en nieuwsbrieven.

🌀 Grenzen aan het project

De ondersteuning van Doarpswurk is gericht op alle dorpshuizen en dorpsverenigingen op het Friese platteland. Dorpsvisies zijn gericht op het eigen dorp, al wordt er in verband met bezuinigingen, krimp en herindeling tegenwoordig vaker over de eigen grens gekeken.

Tips

Zet opbouwvaardigheden in: het gaat erom het initiatief te ondersteunen zonder het over te nemen; de initiatiefnemers blijven eigenaar van het proces.

Contactpersoon

Maeike Lok

Doarpswurk

Tel.: 0566 - 625 010

E-mail: mlok@doarpswurk.nl

www.doarpswurk.nl

MOVISIE is hét landelijke kennisinstituut en adviesbureau voor maatschappelijke ontwikkeling. We bieden toepasbare kennis, adviezen en oplossingen bij de aanpak van sociale vraagstukken op het terrein van welzijn, participatie, zorg en sociale veiligheid. In ons werk staan vijf actuele thema's centraal: huiselijk & seksueel geweld, kwetsbare groepen, leefbaarheid, mantelzorg en vrijwillige inzet. Onze ambitie is daadwerkelijk te investeren in een krachtige samenleving waarin burgers zoveel mogelijk zelfredzaam kunnen zijn.

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

mantelzorg

kwetsbare groepen

vrijwillige inzet

huiselijk en seksueel geweld

leefbaarheid

In deze publicatie vindt u tien voorbeelden van steunpunten vrijwilligerswerk die actief zijn in het ondersteunen van burgerparticipatie en actief burgerschap. Deze voorbeelden zijn bedoeld als inspiratie voor alle steunpunten die met actief burgerschap aan de slag willen of die er al mee begonnen zijn en benieuwd zijn hoe collega's hiermee omgaan.